
OTEMPODIZ

Ertza

3r Cicle/ESO/Batxillerat

2024-25

Diputació
Barcelona

Àrea d'Educació

Índex

Introducció – Objectius educatius del programa	3
Fitxa artística	4
Presentació	5
Temàtica – La dansa i el present absolut	6
Abans de l'espectacle – Activitat 1 en línia_El pas del temps.....	8
Abans de l'espectacle – Activitat 2 en línia_Dansem, ara i aquí.....	11
Abans de l'espectacle – Activitat 3 editable_Ballem a temps.....	14
Després de l'espectacle – Activitat 4 editable_Pregunta <i>Otempodiz</i>	17
Després de l'espectacle – Activitat 5 editable_Expressem idees ballant	20
Després de l'espectacle – Activitat 6 en línia_Els ritmes de la dansa	23
Webgrafia.....	26
I abans de tancar	27

Introducció – Objectius educatius del programa

Aquest espectacle està inclòs en el programa “Anem al teatre”, organitzat per la Gerència de Cultura i la Gerència d'Educació de la Diputació de Barcelona i els ajuntaments. Ofereix, en horari escolar, espectacles de teatre i dansa i concerts de música per als alumnes d'educació infantil, primària i secundària.

- Familiaritzar l'alumnat amb les arts escèniques donant a conèixer la diversitat teatral i musical, i contribuir així en la creació de nous públics de les arts escèniques i musicals i l'educació de la sensibilitat artística.
- Oferir als centres educatius recursos de qualitat per l'aprenentatge de les arts en el marc del currículum escolar.
- Garantir un itinerari coherent i complet d'activitats relacionades amb les arts, per a cada nivell educatiu.
- Articular programacions artístiques de qualitat, adequades a cada nivell educatiu.
- Donar a conèixer els espais escènics del municipi i de l'entorn. Reforçar i complementar les polítiques educatives i culturals locals.
- Garantir la igualtat d'oportunitats d'accés dels alumnes a l'oferta artística sigui quina sigui la seva procedència geogràfica i assegurar, per tant, que no es produeix cap desigualtat per raons de territori.
- Assegurar, mitjançant processos didàctics, que s'han assolit les actituds bàsiques necessàries per gaudir, crear o donar suport a tota mena d'espectacles artístics de manera crítica i responsable.

Fitxa artística

Idea original, direcció i coreografia: Asier Zabaleta

Ballarins: Fenias Nhumaio i Deissane Machava

Música: Varis

**Agraïments: Embajada de España en Mozambique – Cooperación Española (AECID),
Gipuzkoako Dantzagunea (Diputación Foral de Guipúzcoa), Festival ATLANTIKALDIA**

Producció: ERTZA SORKUNTZA ARTISTIKOA S.L.

www.ertza.com

Presentació

“Vosaltres teniu el rellotge, nosaltres tenim el temps”

L'espectacle **Otempodiz** és una peça de dansa de 25 minuts que analitza les diverses maneres de viure el temps, a través d'una combinació de llenguatges coreogràfics urbans, tradicionals i contemporanis.

La companyia **Ertza** neix el 2004, sota la direcció del ballarí i coreògraf Asier Zabaleta, amb l'objectiu d'obrir un nou espai de creació coreogràfica. Les obres d'Ertza plantegen qüestions sobre les contradiccions humanes i socials i conviden al públic, d'una forma lúdica i estètica, a reflexionar sobre temes de ferotge actualitat i a prendre una posició activa davant el que estan veient.

Otempodiz és un projecte d'intercanvi i creació artística bidireccional, que es vertebrava a cavall entre Moçambic i Espanya, gràcies al suport de l'AECID, el programa de residències artístiques SORTUTAKOAK (Gipuzkoako Dantzagunea), i el festival ATLANTIKALDIA d'Errenteria (Gipuzkoa).

Temàtica – La dansa i el present absolut

Les persones tenim una **forma de viure el temps** que depèn directament del punt del planeta Terra on hem nascut i viscut la nostra experiència vital.

Es diu que a **Occident** comptem el temps, el mesurem, el comprem, el venem, el planifiquem i l'organitzem. Per a totes i tots nosaltres el temps és un **bé objectiu**, independent de l'ésser humà, que fem servir per fer les coses i que gairebé sempre ens falta. La frase "*Tempus fugit*", que data de 70 aC, il·lustra la idea de què cal aprofitar cada minut que vivim com si el temps s'escolés com l'aigua.

Però, el cert és que la vivència del temps a Occident divergeix molt de la vivència del temps a d'altres parts del món. A l'**Àfrica** el temps es viu, es té, es fa, és un **bé subjectiu** i inherent a l'ésser humà, que s'habita i que gairebé mai falta. La frase "*Vosaltres teniu el rellotge, nosaltres tenim el temps*" il·lustra amb certesa aquesta dicotomia.

El fet que naixem en un lloc del món concret marca indefectiblement la noció que tenim del temps i, tot i que res és inamovible, difícilment aconseguirem desprendre'ns d'aquesta primera noció adquirida.

El temps es pot viure de moltes maneres, fins i tot ser-ne esclau, però el que no es pot negar –i això és vàlid per a qualsevol racó del món– és **el poder que ens dona la dansa per a viure el temps en un present absolut**.

Temàtica – La dansa i el present absolut

La **dansa** és art per definició i en representa la seva màxima expressió pel seu **caràcter efímer**. La dansa és el fruit dels moviments consecutius que construeixen una seqüència de moments dansats i que no es tornaran a repetir de la mateixa manera en el temps. La dansa és única i universal, no parla cap idioma ni s'emmarca en unes normatives.

Quan ballem vivim el present d'una manera plena, en gran, podem dir que no existeix la noció del pas del temps, dansem i vivim el present absolutament. Aquesta abstracció del moment confereix a la ment de l'espectador o del ballarí una sensació d'eternitat, entesa com a plenitud existencial. La **dansa** existeix des dels temps immemorials, on era el vehicle comunicatiu amb els diversos déus ancestrals. La comunicació corporal permet una relació més directa entre la ment i els sentits i és **una via importantíssima de creació de vincles**.

Abans de l'espectacle – Activitat 1 en línia_ El pas del temps

En aquesta dinàmica de grup a l'aula, treballarem l'expressivitat corporal a partir d'una pauta concreta i amb l'ajuda de la tècnica de la improvisació, sobre la idea “*el pas del temps*”.

Primerament, visualitzarem el *teaser* de l'espectacle *Otempodiz* que veurem al teatre.

<https://www.youtube.com/watch?v=3-guQjc55QA>

Observarem que l'espectacle té diferents *tempos*, on la música i el moviment corporal són diferents en l'un i en l'altre, comunicant estats d'ànim contrastats.

En aquesta proposta de dansa partirem de la premissa “*el pas del temps*”.

- Ens posarem per parelles.
- Escollim una música que ens agradi.
- Al principi, ens mourem tenint sempre en contacte una part del nostre cos amb la del company. No ens podem desenganxar, però hem de permetre el moviment.
- Després, a partir de la tècnica de la improvisació, ballarem seguint la pauta dels cossos en contacte, buscant la fluïdesa del moviment.

Abans de l'espectacle – Activitat 1 en línia_ El pas del temps

Competències específiques: #artística #aprendre #valors

- Percebre de manera conscient elements subtils i complexos de l'entorn sociocultural.
- Identificar i valorar els elements del patrimoni artístic català, europeu i universal.
- Observar i participar de la proposta de dansa com a mitjà de valoració de l'expressió artística.

Sabers

- A partir de l'observació del *teaser* de l'espectacle *Otempodiz*, treballem la idea “el pas del temps”.
- Aprenem a valorar, amb criteri artístic, la interpretació dansada dels ballarins de l'espectacle amb tots els matisos expressius.
- Participem de l'experiència dansada de comunicació d'una idea a partir de l'observació i la tècnica d'improvisació.

Abans de l'espectacle – Activitat 1 en línia_ El pas del temps

Material

Ordinador connectat a la xarxa.

Metodologia

Aquesta activitat té un component de dificultat perquè hem de ballar, per parelles i a partir de la tècnica de la improvisació, sobre la idea abstracte “el pas del temps”.

El professorat pot proposar una pluja d'idees sobre com improvisar els moviments en relació a la idea a expressar.

Agrupament

Treball personal, per parelles i participatiu del grup classe, per assolir coneixement sobre el fet artístic en la dansa.

Abans de l'espectacle – Activitat 2 en línia_ Dansem, ara i aquí

Observem la videocreació de **dansa** sobre improvisació de **contacte** del 1979.

<https://www.youtube.com/watch?v=9FeSDsmIeHA>

- El narrador parla de la necessitat de buscar el moviment natural, simple i a la vegada segur.
- Es tracta de buscar el contacte de l'altre d'una manera segura i a la vegada creativa.

La dansa de contacte origina el moviment en el punt de contacte dels dos cossos. Des d'aquest punt d'eclosió energètic, el moviment s'expandeix pels dos cossos com una ona, fluïnt en harmonia i creant el moviment dansat. La successió espontània de moviments, a partir del contacte, crea una coreografia interessant, creativa i evolucionada en l'espai-temps.

Ens posarem en rotllana i, de dos en dos situant-nos al centre, improvisarem un **moviment de contacte** davant la resta de l'alumnat. Cal anar molt en compte en moure's i mesurar la força i la dificultat dels nostres cossos en moviment, tenir cura per mantenir l'equilibri i no caure o fer un mal gest. Podem fer els moviments al terra, amb un matalàs de gimnàs.

Abans de l'espectacle – Activitat 2 en línia_ Dansem, ara i aquí

Competències específiques: #valors #aprendre #artística

- Conèixer elements bàsics del llenguatge audiovisual per a comprendre una obra de dansa contemporània.
- Interpretar elements bàsics de la tècnica d'improvisació de contacte per a expressar i comunicar idees amb el cos.
- Valorar l'experiència artística coordinada per a enfortir el sentiment de pertinença al grup.

Sabers

- Visionem el vídeo de dansa de contacte del 1979 i observem la tècnica d'improvisació dels ballarins.
- Improvisem per parelles, experimentant la proposta del vídeo de dansa de contacte.
- Aprenem a expressar, amb el propi cos i el moviment en coordinació amb els altres, la proposta de l'activitat artística, creant una coreografia espontània.

Abans de l'espectacle – Activitat 2 en línia_ Dansem, ara i aquí

Material

Ordinador connectat a la xarxa.

Metodologia

Visualitzem a l'ordinador la videodansa sobre improvisació de contacte proposada. Observem atentament moviments que els ballarins fan al vídeo i experimentem, segons la pauta, amb tot el grup-classe.

Valorem l'experiència expressiva a partir de la improvisació a l'aula, parant atenció a la multiculturalitat del grup.

Agrupament

Treball de grup.

Abans de l'espectacle – Activitat 3 editable_ Ballem a temps

En aquesta dinàmica de grup, l'alumnat haurà de ballar seguint la pauta de l'activitat de manera estricta.

La **improvisació** del moviment estarà acotada per les premisses següents.

- La durada de cada improvisació és d'un minut. *Podem mesurar el temps amb un cronòmetre o un rellotge de sorra.*
- Hem de fer una sèrie de 6 gestos successius que repetirem 10 vegades, o sigui, un gest per segon.
- Primer, tots els gestos de la sèrie han de ser circulars o arrodonits.
- Repetirem la improvisació, però ara tots els gestos de la sèrie han de ser rectes o mecànics.
- Repetirem la improvisació, combinant les dues sèries de gestos. Aquesta vegada la durada pot ser de dos minuts.

Hem treballat la **improvisació temporal**, en relació a la noció del temps.

Ara, l'alumnat ha de pensar una distribució del grup dins l'espai i crear una coreografia similar, tenint en compte els límits espacials, els desplaçaments i les formes que es poden generar a partir de la **improvisació espacial**.

Abans de l'espectacle – Activitat 3 editable_ Ballem a temps

Competències específiques: #artística #aprendre #valors

- Interpretar una proposta artística relacionada amb la temàtica de l'espectacle, amb tot el seu contingut comunicatiu.
- Crear, mitjançant la tècnica de la dansa, una coreografia original, seguint pautes d'improvisació complexes.
- Atendre amb respecte allò que es vol comunicar per assolir una experiència creativa satisfactòria.

Sabers

- Interpretem la proposta de creació d'una coreografia, seguint la pauta d'improvisació temporal.
- Pensem de forma col·lectiva com crear la idea coreogràfica, a partir de les directrius proposades.
- Aprenem a crear una coreografia original, coordinadament amb els companys, seguint la pauta d'improvisació espacial.
- A partir de l'activitat proposada, aprenem a intercanviar idees creatives amb la resta de l'alumnat.

Abans de l'espectacle – Activitat 3 editable_ *Ballem a temps*

<i>Material</i>	Fitxa editable. Activitat 3, pàgina 14.
<i>Metodologia</i>	Seguir la pauta creativa de l'activitat proposada, on l'alumnat ha de ser del tot original en la creació. Valorar l'experiència artística experimentada, parlant de la dificultat de creació col·lectiva d'una coreografia, a partir de la improvisació.
<i>Agrupament</i>	Treball col·lectiu, on tot l'alumnat participi amb respecte vers la creativitat dels altres, fomentant l'intercanvi d'idees com a eina de comunicació.

Després de l'espectacle– Activitat 4 editable_ *Pregunta Otempodiz*

Asseguts en rotllana, fem una valoració col·lectiva de l'espectacle de teatre que hem vist. Recordem les escenes o moments més significatius. Escoltem l'opinió i argumentació de l'alumnat. Ajudem-lo a participar i expressar idees constructives.

- L'espectacle *Otempodiz* parla del pas del temps, vol dir literalment “el temps diu”. Quina idea teniu sobre el pas del temps?
- Quina vivència experimenteu del temps?
- Els ballarins de l'espectacle estan en contacte constant i en moviment, sabeu com es diu aquest estil de dansa?
- Quantes parts o *tempos* heu observat que té l'espectacle? Recordeu el caràcter de la dansa i la música de cadascun.
- Heu observat que l'espectacle descriu, mitjançant la dansa, diversos aspectes del contrast de civilitzacions? Parla de la naturalesa, de la feminitat i la masculinitat, de la identitat, de la vida accelerada de les civilitzacions més desenvolupades i la necessitat d'una vivència del temps en positiu, més naturalitzada.
- Parleu dels moviments més o menys suaus, més o menys accelerats, més o menys bruscos, dels salts i de les piruetes que flueixen d'una manera coherent durant el temps de l'espectacle, que ens transporten per diferents estats d'ànim, sempre amb l'esperit de viure el present.
- Valoreu la sensació que heu experimentat en acabar de veure l'espectacle *Otempodiz*.

Després de l'espectacle– Activitat 4 editable_ Pregunta Otempodiz

Competències específiques: #artística #aprendre #lingüística

- Interpretar, comprendre i expressar el missatge artístic de l'obra, identificant tots els aspectes de la tècnica artística utilitzada, per avançar en la comunicació global i adquirir aprenentatges nous.
- Expressar de forma entenedora, creativa i personal l'experiència viscuda al teatre, mitjançant els diferents llenguatges, explorant les possibilitats expressives, per a respondre a diferents contextos comunicatius.
- Comunicar amb curiositat i respecte per la diversitat d'opinions, per a un intercanvi de coneixements efectiu.

Sabers

- Participem en el debat per compartir descobertes sobre l'experiència artística, identificant els recursos de la tècnica de dansa i el missatge clau de l'espectacle *Otempodiz*.
- Argumentem les respostes en relació amb les preguntes i allò que hem observat al teatre.
- Aprenem a utilitzar un llenguatge respectuós amb les valoracions dels companys, establint comparacions amb allò que coneixem i fomentant els aprenentatges nous a partir del diàleg i la crítica constructiva.

Després de l'espectacle– Activitat 4 editable_ Pregunta Otempodiz

Material

Fitxa editable. Activitat 4, pàgina 17.

Metodologia

Construïm debat, amb preguntes i respostes, fomentant l'interès pel coneixement, a partir de l'experiència artística que l'alumnat ha presenciada.

Llegim les preguntes sobre l'espectacle i que els alumnes puguin argumentar les respostes per a descobrir el missatge clau de l'obra.

Agrupament

Treball del grup heterogeni en orígens, gènere i condició social, on tots els alumnes participin de forma respectuosa i espontània.

Després de l'espectacle – Activitat 5 editable_ Expressem idees ballant

En aquesta dinàmica a l'aula treballarem com il·lustrar gestos quotidians, a través de la dansa.

Al pati o al gimnàs, l'alumnat interpretarà a la vegada les accions que el professorat proposarà.

L'alumnat ha d'expressar, mitjançant el moviment i la gestualitat, les situacions quotidianes següents.

- Caminar pel carrer
- Nedar al mar
- Fer un petó
- Collir fruita
- O aquelles accions quotidianes que se us acudeixin

Després de l'espectacle – Activitat 5 editable_ Expressem idees ballant

Competències específiques: #artística #aprendre #valors

- Desenvolupar noves tècniques d'educació en l'equitat, relacionades amb els valors socials.
- Relacionar la creació artística amb l'aprenentatge de tècniques socioeducatives de cohesió.
- Aprendre a valorar el propi esforç per a reeixir en les activitats artístiques i en l'aprenentatge en general.

Sabers

- Desenvolupem l'autoestima positiva, a partir de l'expressió de sentiments personals.
- Realitzem una proposta creativa de dansa i gest on l'eina principal és la imaginació i l'emoció.
- A través de la dansa i la improvisació del moviment, aprenem a conèixer els altres i a nosaltres mateixos.

Després de l'espectacle – Activitat 5 editable_ *Expressem idees ballant*

Material

Fitxa editable. Activitat 5, pàgina 20.

Metodologia

Explicar l'exercici i deixar el temps necessari per a l'activitat.

Després, entre tots, valoreu i contrasteu l'experiència artística.

Agrupament

Treball de grup, on l'alumnat participa de la valoració final.

Després de l'espectacle – Activitat 6 en línia_ Els ritmes de la dansa

En aquesta dinàmica de grup, observarem i dansarem diversos ritmes musicals tradicionals de diferents parts del món.

Ens agruparem de 6 en 6 per a fer aquesta activitat creativa.

- Buscarem en una plataforma musical una cançó tradicional o moderna amb ritmes tradicionals d'arreu.
- Investigarem sobre la manera de dansar la música i observarem els moviments coreogràfics.
- Reproduïrem una petita coreografia inspirada en aquestes danses d'arrel tradicional i que segueixi la cançó escollida prèviament.
- Valorarem, entre tot el grup, l'experiència creativa que representa dansar una cançó d'arrels tradicionals, seguint les formes de dansa tradicionals com a font d'inspiració.

Després de l'espectacle – Activitat 6 en línia_ Els ritmes de la dansa

Competències específiques: #artística #aprendre #valors #tecnològica

- Emprar recursos apresos de comunicació per a comprendre el contingut de la proposta lúdica de forma positiva.
- Participar activament en la recuperació d'unes formes de dansa tradicional en coordinació amb el grup, per a un resultat comunicatiu satisfactori, reforçant el sentiment de pertinença.
- Participar, comunicant idees i expressant emocions de forma respectuosa.

Sabers

- Comuniquem en positiu diferents músiques tradicionals i la seva coreografia originària.
- Fem recerca de la informació sobre la música tradicional moderna o ancestral i la seva forma de dansa pròpia.
- Valorem l'esforç que cal dedicar per a fer una activitat complexa entre tot el grup i amb respecte.

Després de l'espectacle – Activitat 6 en línia_ Els ritmes de la dansa

Material Ordinador connectat a la xarxa.

Metodologia Apropar l'alumnat al reconeixement de pertinença al grup, a través del la proposta lúdica de recerca del contingut clau de l'espectacle *Otempodiz*.

Explicar l'exercici i plantejar les preguntes per a iniciar el debat.

Els alumnes han de poder expressar la seva opinió de forma ordenada i creant interrogants per a indagar en la temàtica plantejada.

Agrupament Treball de grup/classe.

Webgrafia

La companyia i l'espectacle

<http://www.ertza.com/en/project/otempodiz/> -Companyia Ertza. *Otempodiz*. 2024. www.ertza.com -12/09/2024

Temàtica i activitats

<https://bit.ly/4ddIUXX> -Dowling, Adriana. *La danza improvisada*. Historia del Arte. 16/03/2018. www.historia-arte.com
-12/09/2024

<https://bit.ly/4ezdGeX> -ERTZA konpainia. *OTEMPODIZ TEASER*. 17/12/2021. www.youtube.com -12/09/2024

<https://bit.ly/3ZGfpLz> -klubki. *Contact Improvisation 1972*. 03/09/2011. www.youtube.com -12/09/2024

I abans de tancar

El programa “Anem al teatre” disposa d’una pàgina web, en la qual hi podeu trobar tota la informació general sobre el programa, així com les guies didàctiques que es corresponen amb els espectacles.

També hi hem inclòs una eina de gran valor per a nosaltres, atès que ens permet de millorar l’oferta cada temporada: l’Enquesta d’Avaluació.

Som a:

<http://www.diba.cat/anemalteatre/>

<https://formularis.diba.cat/diba/cultura/enquesta-avaluacio>

Moltes gràcies a tots/es per la vostra col·laboració.

**Ajuntaments de l'Alt Penedès, l'Anoia,
el Bages, el Berguedà,
el Garraf, el Maresme, el Moianès i Osona**

**Diputació
Barcelona** | Àrea de Cultura

Gerència de Serveis de Cultura

Recinte Escola Industrial
Edifici del Relotge
Comte d'Urgell, 187
08036 Barcelona
anemalteatre@diba.cat
www.diba.cat/anemalteatre

**Diputació
Barcelona** | Àrea d'Educació

Gerència de Serveis d'Educació

Recinte Escola Industrial
Edifici del Relotge
Comte d'Urgell, 187
08036 Barcelona
gs.educacio@diba.cat
www.diba.cat